

15. 9. 2021

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Svěřenský fond jako nástroj mnoha účelů

Svěřenský fond je relativně novým právním institutem, který byl zanesen do českého právního řádu novým občanským zákoníkem s účinností od 1. ledna 2014. I přes počáteční chvíle nedůvěry se svěřenský fond stal do jisté míry využívaným nástrojem, který se uplatňuje v různých právních odvětvích a za velmi rozdílnými účely. Z tohoto důvodu se v praxi setkáváme se snahou, aby se tato komplexní problematika zjednodušila za pomoci určitého uspořádání. Společně s tím ovšem nastává otázka, zdali je v kontextu této složité systematiky právní úprava týkající se svěřenských fondů dostačující a je doopravdy schopna reflektovat jednotlivé dílčí rozdílnosti.

Podle účelů, ke kterým jsou příslušné svěřenské fondy zřízeny, dochází k vytváření určitého dělení napříč touto právní problematikou. Vzhledem k široké různorodosti jednotlivých účelů, ke kterým mohou být svěřenské fondy zřízeny, dělení tohoto charakteru napomáhá nejenom osobám, jež mají zájem svěřenský fond zřídit, ale i těm, kteří jim s tímto zřízením pomáhají v rámci své podnikatelské činnosti či např. v rámci svého právního poradenství.

Ve smyslu ustanovení § 1449 nového občanského zákoníku můžeme rozlišovat dvě základní legální kategorie svěřenských fondů, a to podle účelu, ke kterému byl příslušný svěřenský fond zřízen. Jedná se o svěřenské fondy soukromé a svěřenské fondy veřejně prospěšné.

Fondy zřízené pro soukromé účely spočívají v získání prospěchu pro určitou osobu, případně na její památku v situaci, kdy určitá osoba již nežije. Vymezení fondů s veřejně prospěšným účelem je více problematické, protože právní úprava explicitně nestanoví, jaký konkrétní účel by tento typ fondu měl naplňovat. Při určení, zda se jedná o svěřenský fond s veřejným účelem, se vychází ze zákonného požadavku, že takový fond nesmí být zřízen za účelem dosažení zisku nebo provozování závodu. V souladu s touto podmínkou a na základě negativního vymezení, kdy vycházíme z předpokladu, že tímto fondem je každý jiný fond, který není soukromý, lze tedy vymežit i tento typ fondu.

Vedle tohoto širšího dělení do dvou kategorií, existuje ještě dělení do subkategorií, které významně specifikují, k jakým konkrétním účelům se svěřenský fond využívá.

Asi nejrozšířenějším typem svěřenského fondu je tzv. rodinný svěřenský fond. Jedná se vhodný nástroj k řešení různorodých situací, které zahrnují např. motivační nástroj pro příbuzného, aby dosáhl určitých cílů, jejichž dosažení bude tvořit podmínku pro vyplacení majetku svěřenského fondu (např. vyplacení majetku fondu v okamžiku získání vysokoškolského diplomu), zajištění příbuzných v rámci rodinného podniku nebo zajištění osob, které není vhodné zahrnout do pozůstalostního řízení a mnohé další.

Další subkategorií, s kterou se v rámci této problematiky setkáváme, je tzv. obchodní svěřenský fond. Takovýto druh fondu slouží zejména k přímému či nepřímému provozování obchodního závodu a hlavním cílem je rozšíření majetku, který byl do svěřenského fondu původně vložen a generovat z něj zisk. Mezi takovéto fondy se řadí především fond investiční a penzijní. Investiční fond má specifické postavení, protože na rozdíl od zbytku fondů, je způsobilá ho zřídit pouze investiční společnost a samotné zřízení podobného fondu se řídí zvláštními právními předpisy. Obchodní svěřenský fond dále umožňuje také organizaci zajištění velkých finančních projektů a tím sloužit jako alternativa k inkorporaci podniků v rámci akvizice a mnohé další. Zřízení takového fondu má bezesporu výhody, které podnikatelům jiné formy správy majetku nepřináší (např. vyloučení majetku

z exekučního řízení).

Dalším typem jsou tzv. zajišťovací svěřenské fondy. Jak plyne z názvu, tyto typy fondů slouží zejména k zajištění určitého dluhu. Typicky se může jednat o vyčlenění majetku pro splácení určité pohledávky a tím docílit ochrany před případným vznikem krizové situace, která by měla za následek nemožnost úhrady dluhu. Zajišťovací svěřenský fond se rovněž využívá jako prostředek zajišťující věřitele při emisi obligací nebo jako prostředek, díky kterému může dojít k usnadnění restrukturalizace podniku.

Existuje ještě velké množství různých subkategorií, které mapují účel, ke kterému fondy byly zřízeny, ale tento demonstrativní výčet dobře dokresluje komplexnost tohoto institutu. Je to zapříčiněno především dispozitivním zněním právní úpravy, která stanovuje pouze základní zákonné parametry a ponechává prostor pro realizaci účelu, který může mít mnoho podob.

Z hlediska uspořádání a systematickosti mají svěřenské fondy jednu nespornou výhodu a tou je neměnná podoba jejich statutu, která ve svém důsledku neumožňuje prolínání jednotlivých typů svěřenských fondů, jejichž zařazení by se v průběhu jejich existence zkomplikovalo.

V občanském zákoníku je kladen důraz na poskytnutí právní jistoty osobám, kterým má být ze svěřenského fondu plněno a to tím, že je vyloučeno měnit znění jejich statutu (až na různé výjimky - např. zvětšení vyčleněného majetku). Proto je při zakládání svěřenského fondu potřeba klást důraz na jeho budoucí účel.

V případě zájmu o zřízení svěřenského fondu by mělo dojít před započítáním jakýchkoliv kroků k velmi podrobné analýze, jakým způsobem si přeje zřizovatel se svým vyčleněným majetkem naložit a řídit se zavedenou praxí vztahující se vždy k danému typu fondu. V tomto ohledu je nutné mít na zřeteli, že dobrá realizace svěřenského fondu vyžaduje dlouhodobější přípravu, mnoho hodin diskusí se zájemcem a osobami, které se mají organizace či fungování fondu účastnit, jakož i osobami, kterých se zřízení fondu (resp. plnění z něj) přímo či nepřímo dotýká.

Je důležité si uvědomit, že vyčlenění majetku do svěřenského fondu je poměrně zásadním krokem. Stejně tak je klíčové mít na paměti, že možnosti dodatečně zasahovat do režimu fondu jsou velmi omezené. Jakékoliv chyby či opomenutí při úvodním nastavení fondu, jeho parametrů, fungování, jakož i podmínek pro plnění obmyšleným osobám tak mohou původně zamýšlené uspořádání podstatně změnit či zcela zhatit.

Neměnnost statutu svěřenských fondů ještě více utvrzuje rozdělení do jednotlivých subkategorií, protože z logiky věci je zřejmé, že jejich počáteční zařazení vytvoří téměř neprolomitelné hranice a rozdíly mezi jednotlivými typy svěřenských fondů. Na místě je nejspíše úvaha, zdali by nemělo být na jednotlivé typy pohlíženo jinak, a to nejen z hlediska praxe, ale nýbrž i z hlediska zákonného. Různé otázky spojené se vznikem různých fondů nám jsou dnes schopna zodpovědět i některá soudní rozhodnutí, ale je to doopravdy dostačující? To už je na každém z nás a rozuzlení zajisté přinese čas, jestliže dojde ke změně právní úpravy či k dotvoření výkladu ze strany soudů, ale již dnes praxe vytváří rozdíly mezi jednotlivými typy svěřenských fondů a ve svém důsledku je relevantní především velikost těchto rozdílů a jejich dopad na fungování svěřenského fondu.

Mgr. David Urbanec

[DUNOVSKÁ & PARTNERS s.r.o.](#),
advokátní kancelář

Palác Archa
Na Poříčí 24
110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 774 000
e-mail: office@dunovska.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)
- [Když model počítá správně, ale závěr je zavádějící: limity AI při oceňování podniků](#)
- [Vyčlenění rodinných nemovitostí \(i v podobě podílu v bytovém družstvu\) do svěřenského fondu](#)
- [Sport versus EU - aktuální sportovní kauzy rozhodované Soudním dvorem EU](#)
- [Dokazování negativních skutečností ve sporném řízení](#)
- [Neoprávněný odběr elektřiny - překvapení vlastníka?](#)
- [Rodič u dítěte v nemocnici: právo na přítomnost neznamená bez dalšího právo na přespání na jip/jirp](#)
- [Pokuta za švarcsystém kurýrů Rohlíku potvrzena Ústavním soudem](#)
- [Metropolitní plán schválen. Je Váš projekt v bezpečí?](#)
- [Posouzení shody dle AI Act - zkušenosti z praxe](#)